

İNTERNETTE ORTOPEDİ VE TRAUMATOLOJİ İLE İLGİLİ HİZMETLER

Mehmet ARAZİ*

İnternet hergeçen gün hızla büyümekte ve yaşantımızın değişik alanlarında etkisini artarak hissettirmektedir. Bu gelişmelerle birlikte Ortopedi ve Travmatoloji ile ilgili çok sayıda web sayfası organize edilmiş, kullanıcılara çok değişik ve faydalı hizmetler sunulmuştur¹⁻³. Bu hizmetlerden en yeni ve dikkat çekenlerden biri, *British Medical Journal*'ın, 12 Şubat 2000 sayısında duyurulan (<http://www.bmj.com/cgi/content/full/320/7232/402/g>), çok sayıda (Yaklaşık 500) bilimsel süreli yayının elektronik versiyonlarının <http://highwire.stanford.edu/top/journals.dtl> adresinde bir arada toplanması olmuştur. Bu sayfada bizimle ilgili olarak da çok sayıda derginin web sayfalarının adresleri, tam metin ya da özet verme özellikleri verilmektedir. *Clin Orthop & Rel Res* (<http://www.corronline.com>), *J Bone Joint Surg (Am)* (<http://jbjs.kfinder.com/>), *J Bone and Min Res* (<http://www.jbmr-online.com/home.html>) ve *Spine* (<http://www.spinejournal.com/>) gibi dergiler, üyelerine tam metin vermektedir. Aynı adresten, diğer ortopedi ve ilgili dergilerin makale listeleri ve özetlerine ulaşılabilir. Bu sayfalardan dergilerin editörlerine ve yayın kurulu üyelerine, güncel posta adreslerine, yazım kurallarına, yayın ve ilgi alanlarına ulaşılabilir. "*Medscape Orthopaedics*" (<http://www.medscape.com/Home/Topics/orthopedics/directories/dir-ORTH.JournalRoom.html>), dergi sayfasından değişik ortopedi ve ilgili dergilerine (bazıları ücretsiz tam metin) ulaşılabilir.

İnternet ortamında ortopedi ile ilgili önemli hizmetlerden biri de *Orthopod* elektronik tartışma listesidir (<http://www.orthopaedic.ed.ac.uk/orthopod.htm>). *Orthopod*, İngiltere'den Dr. Chris. W. Oliver (<http://www.rcsed.ac.uk/fellows/cwoliver>) tarafından 1997'de organize edilmiş ve internet üzerindeki biomedikal bilgiyi kontrol eden, uluslar arası organizasyonlarca faydalı akademik kaynak olarak gösterilmiştir. Halen dünyanın değişik ülkelerinden 600'ü aşkın üyesi vardır. Ayda yaklaşık 276 mesaj gönderilmekte, ve mesajların

da yaklaşık %77'si kıdemli bir ortopedik cerrah tarafından gönderilmektedir⁴. *Orthopod*'a üye olmak için mailbase@mailbase.ac.uk adresine <join orthopod ad soyad> şeklinde bir e-posta göndermek gerekmektedir. *Orthopod*'un ayrıca beş alt dal ile ilgili tartışma grupları vardır: (el cerrahisi: <http://www.mailbase.ac.uk/lists/hand/>, artroplasti: <http://www.mailbase.ac.uk/lists/arthroplasty/>, spinal cerrahi: <http://www.mailbase.ac.uk/lists/spine/>, spor hekimliği: <http://www.mailbase.ac.uk/lists/sportmedorth/>, ekstremitte rekonstrüksiyonu: <http://www.mailbase.ac.uk/lists/limbrecon/>).

Ortopedi ile ilgili her türlü, faydalı, çok sayıda web sayfasının adresine "*Orthogate*" (<http://www.orthogate.org/>), "*Orthopaedic Web Links*" (OWL) (<http://owl.orthogate.org/>), "*WorldOrtho*" (<http://www.worldortho.com/>), "*İngiliz Ortopedi Birliği*" (<http://www.boa.ac.uk/>) ve "*Mısır Ortopedi Birliği*" (<http://www.eoa.org.eg/links.htm>) web sayfalarından ulaşılabilir. "*Medscape Orthopaedics*" sayfası, (<http://orthopedics.medscape.com/Home/Topics/orthopedics/orthopedics.html>) üye olduğunda, e-posta adresinize, haftalık ortopedi ile ilgili güncel haberleri, yeni yayınları, dergi taramalarını ve bazı makalelerin de tam metnini ücretsiz olarak göndermektedir. Radius alt uç yaralanmaları ile ilgilenenler için ustaca hazırlanmış bir sayfa olan "*eRadius*" 'a (<http://www.eradius.com>) adresinden ulaşılabilir. "*Maîtrise Orthopédique*" ise (http://www.maitrise-orthop.com/corpusmaitri/index_us.html) Fransa'dan, İngilizce ve Fransızca olarak, iyi düzenlenmiş bir sayfadır. "*Edinburg Trauma Merkezi*" (<http://www.trauma.co.uk/>) ve "*Edinburg Üniv. Ortopedi bölümü*" (<http://www.orthopaedic.ed.ac.uk/>) web sayfalarından, ortopedi ders notları, powerpoint formatında hazırlanmış ve yükleme yapılabilen sunular, resim ve röntgen örneklerine ulaşılabilir.

Ortopedi ve travmatoloji ile ilgili kitaplara, "*Wheless' Textbook of Orthopaedics*" (<http://wheless.belgianorthoweb.be/med.htm>), el

* Y. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, Konya.
e-mail: marazi@medscape.com, cv: <http://msnhomepages.talkcity.com/RightWay/arazim/cvturk.htm>

cerrahisi: "Eatonhand" (<http://www.eatonhand.com>), genel ortopedi: "Electronic Textbook of Orthopaedics" (<http://www.worldortho.com/database/etext/>), adreslerinden, ders notlarına ise, <http://www.worldortho.com/database/lectures/lecture1.html>, adresinden ulaşılabilir.

Ortopediye özel arama motorları ise "Orthoguide" (<http://www.orthoguide.com/ortho/>), "Orthosearch" (<http://www.orthosearch.com>), ve "Orthotraining" (<http://www.orthotraining.com>)'dir. "Advanced-PubMed" (<http://www4.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed/medline.html>) ve "Infotrieve Online" (<http://www3.infotrieve.com/medline/infotrieve/>) ise, ücretsiz medline taraması için oldukça iyi organize edilmiş sitelerdir.

Ülkemizdeki ortopedi ile ilgili sayfaları taradığımızda, İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı tarafından, Türkçe ve İngilizce olarak özenle hazırlanan, "İlizarov" sayfası (<http://www.ilizarov.com>) dikkat çekmektedir. Ancak güncellenmemiş olması eksiklidir. Pediatrik ortopedi grubunun hazırladığı "Türk Ortopedi-Net" sayfası (<http://www.turk-ortopedi.net/>) ise, henüz hazırlık aşamasındadır. Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı web sayfasından (<http://lokman.cu.edu.tr/orthopaedics/index.htm>), İlizarov kursları ile ilgili kurs notlarına, şekillerle birlikte

ulaşılabilir. Aynı anabilim dalı tarafından 1997'de bir tartışma listesi (<http://lokman.cu.edu.tr/orthopaedics/maillinglist.html>) organize edilmiş, ancak daha sonra hiç kimsenin kayıt olmadığı ve listenin aktif olarak kullanılmadığı, Dr. Mahir Gülşen tarafından bildirilmiştir. Türkçe konuşulan bir ortopedi tartışma listesinin meslektaşlarımız arasındaki iletişimi daha hızlı ve etkin yapacağına, bilginin ve tecrübenin paylaşılması ile mevcut eğitime de katkıda bulunacağına inanıyorum. Hepinize nette sorunsuz ve keyifli gezintiler.

KAYNAKLAR

Tüm URL (Uniform Resource Locator) adreslerine 23 Şubat 2000 tarihinde ulaşılmıştır. Ayrıca, bu adreslere dergimizin internettedeki, <http://arthroplasty-arthrosocopy.mc.metu.edu.tr> adresinden aktif olarak ulaşılması mümkündür.

1. Arazi M, Kapıcıoğlu MİS. İnternet ve ortopedi-travmatoloji. *Hacettepe Ortop Derg* (Baskıda).
2. Golladay GJ, Kirschenbaum IH, Matthews LS, Biermann JS. Current concepts review: internet resources for orthopaedic surgeons. *J Bone Joint Surg [Am]* 1998; 80-A: 1525-32.
3. Oliver CW. Current concept: trauma and orthopaedic surgery on the internet. *J Bone Joint Surg [Br]* 1999; 81-B: 3-6.
4. McLauchlan GJ, Cadogan M, Oliver CW. Assesment of an electronic mailing list for orthopaedic and trauma surgery. *J R Coll Surg Edinb* 1999; 44: 36-9.